

Ewa Kwaśniewska

Dobczyce-Zamek, st. 7, gm. loco, woj.
krakowskie, AZP 106-58/36

Informator Archeologiczny : badania 31, 285-286

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

W czerwcu 1997 r., dzięki dotacji Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Muzeum Okręgowe w Koninie pojęło prace w rejonie pałacu. Ślady jego były bardzo słabo czytelne na powierzchni. Cały teren gęsto porastały drzewa i krzaki, gdzieniegdzie tylko można było dostrzec gruz ceglany. W części południowo-wschodniej (obecnie znajdującej się w posiadaniu rodziny Pyszków) gruz był w kilku miejscach spiętrzony (20-30 cm nad powierzchnię) obok niego (od strony wschodniej) występowało niewielkie, nieckowate zakłębienie wypełnione głównie drobnym, żółtym piaskiem. Obecnie trudno określić czy jest to związane z wysadzeniem pałacu czy jest to rezultat „prac poszukiwawczych” prowadzonych po wojnie.

Prace badawcze na tym terenie Muzeum projektowało podjąć już od kilku lat. Należało dokładnie w terenie określić stan zachowania relikwów pałacu, od tego w dużej mierze uzależnione były wszystkie działania upamiętniające i konserwatorskie, należało uzyskać rzut z podziałem wewnętrznym, wreszcie równie ważnym elementem było uzyskanie materiału zabytkowego dla placówki muzealnej w Chełmnie. Drugoplanowym celem badań było prześledzenie powojennych losów tego miejsca.

Najważniejszymi wynikami badań było uchwycenie zasięgu pałacu, którego długość wyniosła 41.65, zaś szerokość 13.68 m. Znalaziono jednocześnie odpowiedź na pytanie - w jakim stanie znajdują się relikwty pałacu. Ważnym osiągnięciem jest odsłonięcie centralnego korytarza, biegnącego przez poziom piwnic na długości 32.80 m. Korytarz ten o szerokości 1.20 jest najprawdopodobniej świadkiem ostatniej drogi ofiar z „przebieralni” do samochodu gazowego.

Ustalono, że piwnice południowe były dłuższe (5.30 m) od północnych (4.75 m), szerokości ich nie udało się ustalić z powodu zbyt wąskich sondży.

Na podstawie obserwacji zachowanych fragmentów tynków stwierdzić można, że ściany korytarza i cel były bielone (zachowało się kilka warstw wapna w tym też z domieszką niebieskiej farbki).

Badania wykazały również, że w szczytowej ścianie zachodniej (od strony spichlerza) nie było klatki schodowej, co wyklucza możliwość podstawiania w tym miejscu samochodu gazowego. Ważnym odkryciem było też stwierdzenie we wschodniej części pałacu obecności dwu poziomów piwnic.

Dzięki badaniom Muzeum w Chełmnie pozyskało wiele ważnych eksponatów.

Cieszyn-Wzgórze Zamkowe, st. 1, woj. bielskie - patrz: późne średniowiecze

DĄBROSZYN, kościół św. Józefa, gm. Witnica, woj. gorzowskie

- krypta kościoła

Prace archeologiczno-konserwatorskie, rozpoczęte w październiku 1997 roku z inicjatywy oraz pod auspicjami Polsko-Niemieckiego Stowarzyszenia Educatio Pro Europa Viadrina. Dzieło sfinansowane przez Euroregion Pro Europa Viadrina (z funduszy PHARE), Miasto i Gminę Witnica oraz Służbę Ochrony Zabytków w Gorzowie Wlkp.

Kościół p.w. św. Józefa w Dąbroszynie, położony jest w centralnej części wsi Dąbroszyn. Wzniesiony został w latach 80-tych xvii wieku, jako budowla założona na planie krzyża greckiego. We wnętrzu kościoła znajduje się m.in. Mauzoleum z pomnikami epitafornymi właścicieli dóbr dąbroszyńskich; w północnym ramieniu transeptu krypta grobowa usytuowana pod nawą kościoła z wejściem od południowego ramienia transeptu

Wyniki badań będą opublikowane w Archeologii Środkowego Nadodrza.

DOBCZYCE-Zamek, st. 7, gm. loco, woj. krakowskie, AZP 106-58/36

- zamek późnośredniowieczny i nowożytny

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 16 lipca do 23 października przez mgr Ewę Kwaśniewską (Muzeum Archeologiczne w Krakowie). Finansowane przez Muzeum Regionalne PTTK w Dobczycach. Drugi sezon badań.

Wykonano 1 wykop — II/97 wzdłuż zachodniego lica ściany „izby wielkiej”, w narożniku północno-wschodnim części zachodniej obecnego dziedzińca dolnego (dawnej „kuchni”). Wykop eksplorowano trzema odcinkami: a-c.

Odcinek a eksplorowano do głębokości 50 cm. Zarejestrowano w nim 3 warstwy kulturowe: współczesny humus, współczesny nasyp gliniasto-gruzowo-ziemny i nasyp gliniasto-gruzowy. W warstwach nie znaleziono materiału zabytkowego. Na głębokości 25-35 cm w południowo-zachodniej części odcinka wystąpiła macierzysta skała piaskowcowa.

W odcinkach b i c odsłonięto komorę przypieczową — przedsionek pieca hypocaustum, zbudowany w analogicznej technice jak komora grzewcza. Wewnętrzne wymiary obiektu wynosiły 310 x 230 cm. Jego północną ścianę stanowił mur obwodowy, wschodnią — ściana zachodnia izby wielkiej. Wysokość południowej ściany przedsionka wynosiła 110 cm do odsadzki, ściany zachodniej — 140 cm. W zachodniej ścianie „izby” znajdował się zamurowany pierwotny wlot do komory grzewczej, obudowany ceglami palcówkami, obecnie mocno pokruszonymi i zalanymi zaprawą wapienną podczas zamurówki. Wysokość łuku w strzałce wynosiła 70 cm. Wlot oparto na odsadzce w ścianie zachodniej, uchwyconej na głębokości 110 cm. Na tej głębokości, przy ścianie zachodniej w rejonie wlotu zarejestrowano fragmenty wylewki wapiennej. Na głębokości około 150 cm, tj. na poziomie posadowienia ścian przedsionka wystąpiła intensywnie czarna warstwa spalenizny, węgla drzewnych i popiołu z niewielką domieszką ziemi. Znaleziono w niej 1 fragment naczynia późnośredniowiecznego i fragment naczyń nowożytnych. Powyżej czarnej warstwy zalegał kompleks warstw nasypowych, zawierający nowożytny materiał zabytkowy. Poniżej czarnej warstwy występował rumosz i zwietrzelina skalna. Na głębokości 160-200 cm wzdłuż osi północ-południe pojawiła się macierzysta skała piaskowca.

W ciągu dwóch sezonów badawczych odsłonięto kamienny, dwukomorowy piec typu hypocaustum, usytuowany wzdłuż osi wschód-zachód, dostawiony do północnego muru obwodowego zamku, o całkowitej długości 7,9 m. Przy budowie pieca jako mur oddzielający obie komory wykorzystano zachodnią ścianę „izby wielkiej”. Przepuszczalną chronologię pieca można określić głównie na podstawie przesłanek architektonicznych. Piec jest młodszy od XIV-wiecznego muru obwodowego zamku i młodszy od zachodniej ściany „izby wielkiej”, która, sądząc po analogicznej do muru obwodowego technice budowy, prawdopodobnie również powstała w późnym średniowieczu. Być może jest z tą ścianą jednoczasowy. Cegły użyte do obudowy wlotu zostały określone przez nadzorujące prace architekta jako późnogotyckie lub renesansowe, wydaje się więc, że piec zbudowano bądź w końcowej fazie późnego średniowiecza, bądź w początkach epoki nowożytnej, bądź na przełomie obu okresów.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach Archeologicznych”.

Badania nie będą kontynuowane.

DOBRE MIASTO, st. I, gm. loco, woj. olsztyńskie, AZP 19-60

- miasto nowożytne

Nadzór archeologiczny, przeprowadzony we wrześniu przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansował B. Guoburzas. Powierzchnia nadzorowanych prac wynosiła około 70 m².

Nadzory prowadzono po zewnętrznej stronie fortyfikacji miejskich, na terenie działki budowlanej o numerach geodezyjnych 102/5 i 213 przy ul. Jana Pawła II, na zapleczu dawnej posesji nr 18 w zachodniej pierzei nieistniejącej już ul. Wałowej. Wykonano tu wykop w kształcie nieregularnego wieloboku o wymiarach: 7,5 x 8 x 2,5 x 2,5 x 4 x 3 x 2,5 x 3,5 m, oznaczony numerem 5a.

Głównym celem prac było ewentualne uchwycenie i zadokumentowanie nawarstwień kulturowych sprzed 1945 r., a nawet uchwycenie poziomu późnośredniowiecznego. Ze względu na fakt, iż głębokość wykopów nie przekraczała 1,4 m, a teren został zasypany gruzem po 1945 r., nie udało się tu uchwycić regularnych nawarstwień. Wystąpiły natomiast grube pokłady zasypiskowe w postaci gruzu ceglanego przemieszanego z szarą piaszczystą ziemią, piaskami o różnej granulacji i barwie oraz zaprawą wapienną. Nie uchwyciono ewentualnej baszty w murach miejskich, która ze względu na ich odchylenie w kierunku północno-wschodnim mogła się już wcześniej, podczas prac ziemnych prowadzonych przy pomocy sprzętu mechanicznego bez nadzoru archeologicznego na terenie działki